

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง ชวนคิดจากบทประพันธ์

ครูผู้สอน ครูรุ่งพิรุณ เชื้อนรอบ

ครูฟารีตะห์ เบญญาภาจ

ชวนคิดจากบทประพันธ์

กิจกรรม

จับเรียงให้ตรง สัมผัสคล้องจอง

รูปแบบกิจกรรม

ให้นักเรียนเรียงคำสัมผัสบังคับตามพยัญชนะ
สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด ให้สัมผัสคล้องจอง
โดยแต่ละกลุ่มจะได้กลุ่มละ ๕ คำ

กิจกรรม

จับเรียงให้ตรง สัมผัสคล้องจอง

กิจกรรม

ทบทวนความรู้จากโคลงสุภาษิต

อภิปรายความรู้อะไร

ใครเป็นผู้พระราชทาน

โคลงสุภาษิต

คำตอบ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๕

อภิปรายความรู้อะไร

โคลงสุภาษิต

ถูกแปลมาจากสุภาษิตใด

ความเป็นมาโคลงสุภาษิต

แต่เดิมเป็นสุภาษิตภาษาอังกฤษแต่
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กวี
ในพระราชสำนักแปลและประพันธ์เป็นโคลง
ภาษาไทย

อภิปรายความรู้อะไร

โคลงสุภาخیตที่ถูกจัดไว้ใน
แบบเรียนมีกี่เรื่อง

โคลงสุภาษิตในแบบเรียน

๑. โคลงสุภาษิตโสฬสไตรยางค์
๒. โคลงสุภาษิตนฤทมนากการ
๓. โคลงสุภาษิตอศปกรณำ

กิจกรรม

เพิ่มพูนความรู้
เพื่อวิเคราะห์วรรณศิลป์

ใบความรู้ที่ ๑๒

ใบความรู้ที่ ๑๒ เรื่อง หลักการวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง โนม่น้าวใจให้เชื่อถือ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง ชวนคิดจากบทประพันธ์ (๖)
รายวิชาภาษาไทย รหัส ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วรรณศิลป์ หมายถึง

วรรณศิลป์ คือ ศิลปะในการแต่งหนังสือ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ
ช่วยให้วรรณคดี วรรณกรรมมีคุณค่า เนื้อหามีความน่าสนใจ มีลักษณะที่โดดเด่น
ด้านการแต่ง มีการเลือกใช้ถ้อยคำ ส่วนวน ที่ประณีตงดงาม ทำให้ผู้อ่านเกิด
จินตภาพ

ภาพพจน์

ภาพพจน์ คือ การพลิกแพลงภาษาให้แปลกออกไปกว่าที่เป็นอยู่ตามปกติ
ทำให้เกิดรส เกิดอารมณ์ ความรู้สึก ต่างกับภาษาที่ใช้โดยตรงไปตรงมา ซึ่ง
ภาพพจน์ประกอบด้วย

๑. อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งหนึ่ง โดยมีคำแสดงความเปรียบเทียบ เช่น เปรียบ ประดู่ ดุจ ดั่ง เหมือน ราวกับ ราว เดก เช่น เป็นต้น
๒. อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งให้เป็นสิ่งหนึ่ง มักใช้คำว่า "เป็น" "คือ" ในการเปรียบเทียบ
๓. อติพจน์ คือ การใช้ถ้อยคำที่กล่าวผิดไปจากความจริง โดยกล่าวถึงสิ่งหนึ่งให้ดูเกินมากกว่าความเป็นจริง
๔. บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน คือ การกล่าวสิ่งที่ไม่มีชีวิตให้มีความรู้สึกและกิริยาเหมือนมนุษย์
๕. สัทพจน์ คือ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

การเล่นเสียง

การเล่นเสียง คือ การเลือกสรรคำที่มีเสียงสัมผัสกัน ได้แก่ การเล่นเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ เพื่อเพิ่มความไพเราะ แสดงความสามารถของกวี ที่แม้จะเล่นเสียงคำแต่ยังคงความหมายไว้ได้

๑. การเล่นเสียงพยัญชนะ คือ การใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเดียวกันเรียงอยู่ในวรรคเดียวกัน เพื่อความไพเราะ
๒. การเล่นเสียงสระ คือ การใช้สัมผัสสระที่มีเสียงตรงกัน ถ้าเป็นตัวละครก็ต้องเป็นตัวละครเดียวกัน
๓. การเล่นเสียงวรรณยุกต์ คือ การใช้คำที่ไล่ระดับเสียงวรรณยุกต์

การเล่นคำ

การเล่น คือ กลวิธีการเลือกสรรคำมาใช้ในบทประพันธ์ให้มีความไพเราะยิ่งขึ้น กวีมักเล่นคำในลักษณะ ดังนี้

๑. เล่นคำที่เสียงพ้องกัน (เขียนและออกเสียงเหมือนกัน) แต่ความหมายต่างกัน
๒. เล่นคำซ้ำที่มีความหมายเดียวกัน

เรื่อง หลักการวิเคราะห์ คุณค่าด้านวรรณศิลป์

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

กิจกรรม

อภิปรายความรู้
เพื่อวิเคราะห์วรรณศิลป์

อภิปรายความรู้

วรรณศิลป์

หมายถึง

วรรณศิลป์ หมายถึง

วรรณศิลป์ คือ ศิลปะในการแต่งหนังสือ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ช่วยให้วรรณคดี วรรณกรรมมีคุณค่า เนื้อหาที่มีความน่าสนใจ

วรรณศิลป์ หมายถึง

มีลักษณะที่โดดเด่นด้านการแต่ง
มีการเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน ที่ประณีต
งดงาม ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ

อภิปรายความ

การใช้ภาพพจน์

ประกอบด้วย

การใช้ภาพพจน์

เงียบราวกับป่าช้า

ผิวขาวดั่งสำลี

สูงเหมือนยี่ราฟ

ลูกสาวหน้าคล้ายพ่อมาก

อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งหนึ่ง

การใช้ภาพพจน์

เงียบราวกับป่าช้า

ผิวขาวดั่งสำลี

สูงเหมือนยี่ราฟ

ลูกสาวหน้าคล้ายพ่อมาก

อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับสิ่งหนึ่ง

การใช้ภาพพจน์

ปัญญาคือดาบผู้ตัสกร

เธอคือดอกฟ้า แต่ฉันคือหมาวัด

ลูกเป็นแก้วตาดวงใจของพ่อแม่

อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งให้เป็นสิ่งหนึ่ง

การใช้ภาพพจน์

ปัญญาคือดาบสู้ศัตรู

เธอคือดอกไม้ แต่ฉันคือหมาวัด

ลูกเป็นแก้วตาดวงใจของพ่อแม่

อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งให้เป็นสิ่งหนึ่ง

การใช้ภาพพจน์

ลำบากเลือดตาแทบกระเด็น
แม้จะเอาช่างมาจุด ฉันทก็ไม่ไป

อติพจน์ คือ การใช้ถ้อยคำที่กล่าวผิดไปจากความจริง

การใช้ภาพพจน์

พระจันทร์ยิ้มทักทายกับหมู่ดาวบนท้องฟ้า
ต้นอ่อนหยอกล้อกับสายลมอย่างสนุกสนาน

บุคคลวัตหรือบุคคลาธิษฐาน คือ การกล่าวสิ่งที่ไม่มีชีวิต
ให้มีความรู้สึกและกิริยาเหมือนมนุษย์

การใช้ภาพพจน์

พระจันทร์ยิ้มทักทาย กับหมู่ดาวบนท้องฟ้า

ต้นอ่อนหยอกล้อ กับสายลมอย่างสนุกสนาน

บุคคลวัตหรือบุคคลาธิษฐาน คือ การกล่าวสิ่งที่ไม่มีชีวิต

ให้มีความรู้สึกและกิริยาเหมือนมนุษย์

การใช้ภาพพจน์

บัดเดียวดังห่างแห่งวังเวงแว่ว
เสียงคลื่นซ่าซัดสาดที่หาดทราย

สัทพจน์ คือ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

การใช้ภาพพจน์

บัดเดี๋ยวดังหง่างเห่งงวังเวงแว่ว
เสียงคลื่นซ่าซัดสาดที่หาดทราย

สัทพจน์ คือ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ

อภิปรายความรู้

การเล่นเสียง

ประกอบด้วย

การเล่นเสียง

รุกรันรันรนแรง

ลวงล้วงล้วงวังแว้ง

ฤทธิรีบ

รวบเร้าเอามา

การเล่นเสียงพยัญชนะ คือ การใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้น
เดียวกันเรียงอยู่ในวรรคเดียวกัน

การเล่นเสียง

เสนาสุสุ
ยั้งค้ายหลายเมืองแยง

ครเพลง
แย่งแย่ง

การเล่นเสียงสระ คือ การใช้สัมผัสสระที่มีเสียงตรงกัน ถ้าเป็นตัวสะกดก็ต้องเป็นตัวสะกดเดียวกัน

การเล่นเสียง

เสนาสุสุ

ยิงค้ายหลายเมืองแยง

รุกรันรันแรง

ลวงลวงล้วงวังแว้ง

ศรแผลง

แย่งแย่ง

ฤทธิ์รีบ

รวบเร้าเอามา

การเล่นเสียงวรรณยุกต์ คือ การใช้คำที่ไล่ระดับเสียง

วรรณยุกต์

อภิปรายความรู็

การเล่นคำ

ประกอบด้วย

การเล่นคำ

แค้น**ซ้ำซ้ำ**ใครต้อง
ปลา**ทุกทุก**ข์อกตรม

อันแค้น**น้องซ้ำ**เพราะชม
เหมือน**ทุกข์**พีที่จาก**น้อง**

การเล่นคำที่เสียงพ้องกัน แต่ความหมายต่างกัน

การเล่นคำ

แก้มซ้ำซ้ำใครต้อง
ปลาทุกทุกช้อกตรม

อันแก้มน้องซ้ำเพราะชม
เหมือนทุกช้อพีที่จากน้อง

การเล่นคำซ้ำที่มีความหมายเดียวกัน

กิจกรรม

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

รูปแบบกิจกรรม

๑. ให้นักเรียนจับกลุ่ม ๔ - ๕ คน
๒. ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ จากใบงานที่ ๑๒ เรื่อง วิเคราะห์วรรณศิลป์จาก โคลงสุภายิต

ใบงานที่ ๑๒ เรื่อง วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาพิต
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง น้มน้ำใจให้เชื่อถือ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง ชวนคิดจากบทประพันธ์ (๖)
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณคดีจากบทประพันธ์ที่กำหนดให้

โคลงสุภาพิตโสฬสไตรยางค์

๑ สุจริตจิตโอบอ้อม	อารี
ใจโปร่งปราศราศี	ขุนซ้อง
สิ่งเกษมสุขเปรมปรี-	ดาพรั่ง พร้อมแฮ
สามสิ่งสมควรต้อง	ชอบต้องยินดี

คุณค่าทางวรรณคดี

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

.....

.....

.....

.....

คุณค่าทางวรรณคดี

คุณค่าด้านแนวคิด

.....

.....

.....

.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม

ชื่อ..... เลขที่.....

ชื่อ..... เลขที่.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่

ใบงานที่ ๑๒

เรื่อง วิเคราะห์วรรณศิลป์ จากโคลงสุภาพิต

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

โคลงสุภาษิตโสฬสไตรยางค์

๑ สุขกายวายโรคร้อน
มากเพื่อนผู้วานการ
จิตแผ้วผ่องสำราญ
สามสิ่งควรจักให้

รำคาญ
ชีพได้
รมยสุข เกษมแฮ
รีบร้อนปรารภนา

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

โคลงสุภาษิตโสฬสไตรยางค์

๑ เกียรติฐานการทำงานทั้ง
พุดมากเปล่าเปลือยปน
คำแสลงเสียดแทงระคน
สามสิ่งควรทิ้งไว้

การตน ก็ดี
ปดเหล่าน
คำหยาบ หยอกกฏ
ขาดสิ้นสันดาน

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

โคลงสุภาษิตนฤทมนาคาร

๑ ชั้นตีมีมากหมั่น

ใครเกะกะระราน

ไปฉุนเฉียบเฉกพาล

ผู้ประพฤติตั้งนั้น

สันดาน

อดกลั้น

พาเดือด ร้อนพ้อ

จักได้ใจเย็น

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

โคลงสุภาษิตนฤทมนาคาร

๑ ไปฟังคนพูดฟัง

เท็จและจริงงานเจือ

คือมีดเที่ยวกรีดเถื่อ

ฟังจะพาพลอยเข้า

พินเพื่อ

คละเกล้า

ท่านทั่ว ไปนา

พวกเพื่อรังควาน

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

โคลงสุภาษิตอุปกรณา

๑ เชื้อวงศ์วายรักร้อย
ปรปักษ์เบียนบิตา
ร่วมสู้ร่วมรักษา
หมั่นอมิตร บ มิแพ้

ริษยา กั้นเฮย

ง่ายแท้

จิตร่วม รวมแฮ

เพราะพร้อมเพรียงผจญ

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

โคลงสุภาษิตอุปกรณา

๑ เชื้อเร็วแรงเร็วทั้ง
มั่นประมาทมละการ
โฉดซ้ำอุตสำหรับหาญ
ตั้งเต่ากระต่ายทำ

เซาว์ชาญ เชี่ยวแฮ
ก็ล้ำ
ห่อนหยุด ยั้งเฮย
แข่งซ้ำชนะเร็ว

กิจกรรมนำเสนอ

ผลการวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

โคลงสุภาษิตโสฬสไตรยางค์

๑ สุขกายวายโรคร้อน
มากเพื่อนผู้วานการ
จิตแผ้วผ่องสำราญ
สามสิ่งควรจักให้

รำคาญ
ชีพได้
รมยสุข เกษมแฮ
รีบร้อนปรารถนา

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

การใช้สัมผัสอักษร เช่น โโรค - รัน - รำ (คาญ),
แผ้ว - ผ่อง, ราญ - รมาย, สาม - สิ่ง, รีบ - ร้อน เพื่อเพิ่ม
ความงาม นอกจากนั้นยังใช้คำที่เข้าใจง่าย ชัดเจน

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

คุณค่าด้านข้อคิด

เป็นการนำเสนอแนวคิดในการดำเนินชีวิตโดยตรง
ว่าสามที่ควรต้องการ คือ ความสุขทั้งกายใจ มิมิตรที่ดี
และจิตบริสุทธิ์

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

โคลงสุภาษิตนฤทมนาคาร

๑ ชั้นตีมีมากหมั่น

ใครเกะกะระราน

ไปฉุนเฉียบเฉกพาล

ผู้ประพฤติตั้งนั้น

สันดาน

อดกลั้น

พาเดือด ร้อนพ้อ

จักได้ใจเย็น

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

การใช้สัมผัสอักษร เช่น มี - มาก - หมั่น,
ระ - ราน, ฉุน - ฉียบ - ฉก, มีการใช้ภาพพจน์อุปมา
เช่น เปรียบคนที่อารมณ์รุนแรง เหมือนกับ คนพาล

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

คุณค่าด้านข้อคิด

เป็นการนำเสนอแนวคิดในการดำเนินชีวิตโดยตรง
ในเรื่องการรู้จักอดทน อดกลั้นต่อผู้ที่มาระราน ไม่ควร
ใช้อารมณ์ในการโต้ตอบ ควรใจเย็นให้มาก

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

โคลงสุภาษิตอุปกรณา

๑ เชื้อเร็วแรงเร็วทั้ง
มั่นประมาทมละการ
โฉดซ้ำอุตสำหรับหาญ
ตั้งเต่ากระต่ายทำ

เซาว์ชาญ เชี่ยวแฮ
ก็ล้ำ
ห่อนหยุด ยั้งเฮย
แข่งซ้ำชนะเร็ว

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

การใช้สัมผัสอักษร เช่น เร็ว - แร่ง - เรี้ยว, เซาว์ - ชาญ
- เชี้ยว, แม้น - มาท - มละ, มีการใช้ภาพพจน์อุปมา เช่น
เปรียบเทียบกับคนที่ชอบดูถูกความสามารถของคนอื่นเหมือนกับ
กระต่ายที่ท้าเต่าวิ่งแข่ง

วิเคราะห์วรรณศิลป์จากโคลงสุภาษิต

คุณค่าด้านข้อคิด

เป็นการนำเสนอแนวคิดในการดำเนินชีวิตโดยตรง
ในเรื่องการไม่ดูถูกความสามารถของผู้อื่น และ
ไม่ประมาทในความสามารถของตนเอง

สรุปความรู้

โคลงสุภาชิตพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้ง ๓ เรื่อง คือ โคลงสุภาชิตโสฬสไตรยางค์ โคลงสุภาชิตนฤทมนากการ และโคลงสุภาชิตอิตปปกรณ์า มีการใช้ภาษาที่มีความงามทางวรรณศิลป์

สรุปความรู้

โดยมีการเล่นเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ให้เกิดความไพเราะ มีการใช้ภาพพจน์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ นอกจากนี้ยังสะท้อนข้อคิดที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ก็สามารถนำหลักคำสอนไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ด้านกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ได้ถูกต้อง

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

สุขสันต์กับเรื่องสั้น (๑)

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. หนังสือเรียนหลักภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
๒. ใบความรู้ เรื่อง หลักการจับใจความสำคัญจาก
เรื่องที่อ่าน
๓. ใบงานที่ ๑๓ เรื่อง ใจความสำคัญอยู่แห่งใดหนอ

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)